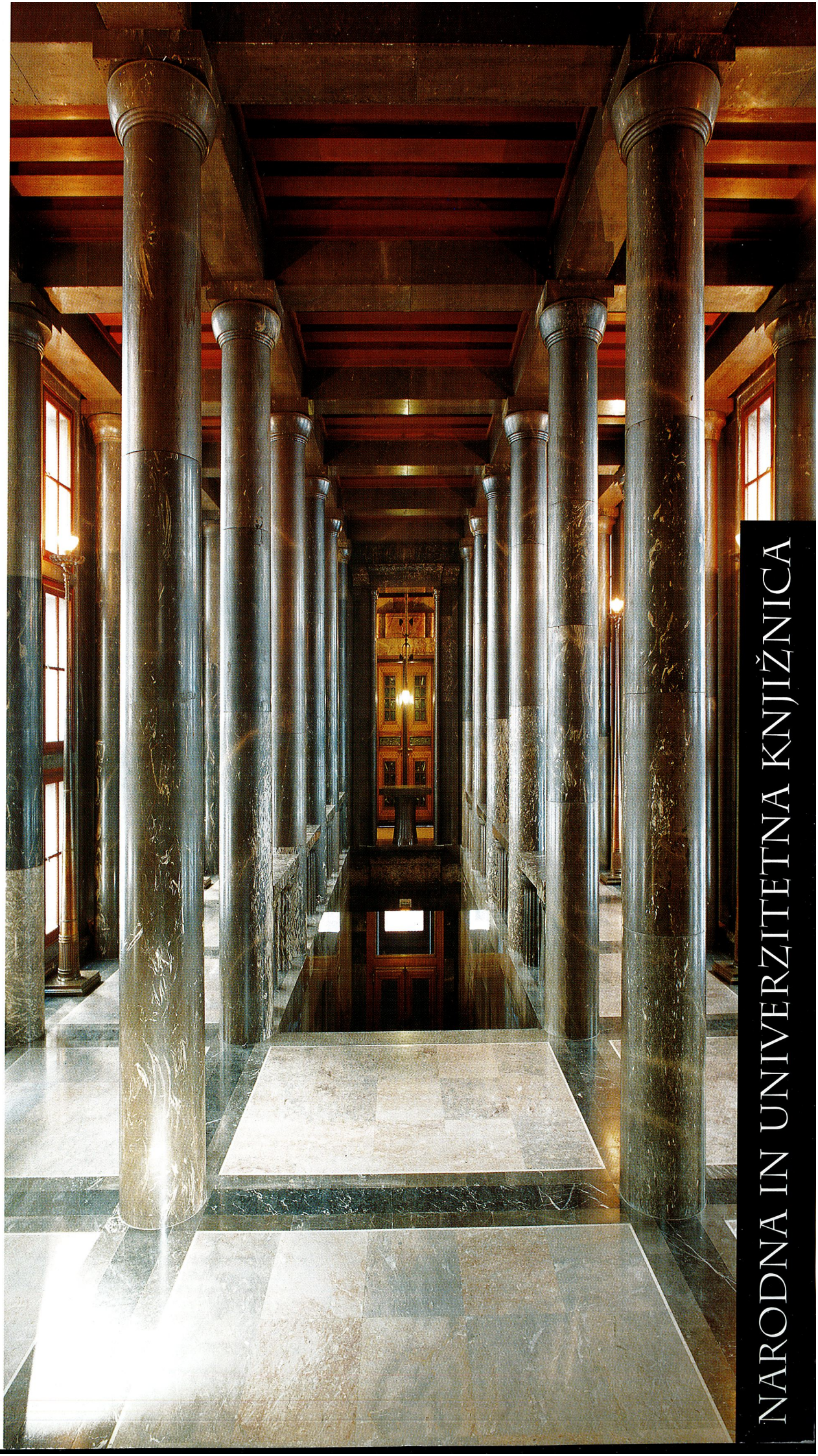

LJUBLJANA
KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

6°

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

junij 2003

ISSN 0013-258X
CODEN KNNO
UDC 62(01)
UDK 62(01) 1774

Knjižničarske novice 13(2003)6
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Odgovorna urednica: *Jelka Kastelic*
uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 630 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

SPLOŠNE KNJIŽNICE

STROKOVNO SREČANJE MLADINSKIH KNJIŽNIČARJEV

Organizatorja: Knjižnica Šmarje pri
Jelšah in Knjižnica Rogaška Slatina,
14. maj 2003

Zadnje strokovno srečanje mladinskih knjižničarjev v šolskem letu, ki jih strokovno vodi in pripravlja Pionirska knjižnica v Ljubljani, enota Knjižnice Otona Župančiča, že vrsto let pripravi katera od splošnih knjižnic v Sloveniji. Že nekaj let gremo torej v maju na strokovno ekskurzijo v različne slovenske kraje! Letos smo obiskali "deželo smehljaja" pod Bočem in Donačko goro! Gostili sta nas Knjižnica Šmarje pri Jelšah in Knjižnica Rogaška Slatina. Nosilki srečanja sta bili Gusta Grobin iz Knjižnice Šmarje pri Jelšah in Metka Kodrič iz Knjižnice Rogaška Slatina. Zbralo se nas je 55 udeleženk iz vseh slovenskih pokrajin; od tega se nas je 40 pripeljalo skupaj z avtobusom iz Ljubljane.

Zbrali smo se v Knjižnici Šmarje pri Jelšah, kjer sta nas sprejela kolegica Gusta Grobin, bibliotekarka, ki dela na izposoji, organizira pa tudi pravljичne ure in druge prireditve v knjižnici, in Jože Čakš, župan občine Šmarje pri Jelšah in v. d. direktor Knjižnice. Posedli smo v dvorani, kjer je bila razstava likovnih del otrok iz vrtca Šmarje pri Jelšah in napis "Dobrodošli, mladinski knjižničarji". Otroci iz tega vrtca so nam tudi veselo zapeli za prisrčno dobrodošlico. Nato nam je gospod

župan predstavil svoj kraj oz. občino in javni zavod Knjižnico Šmarje pri Jelšah - Kulturni dom. Od začetka letošnjega leta Knjižnica Šmarje pri Jelšah - Kulturni dom deluje kot novoustanovljeni javni zavod; v okviru zavoda delujejo knjižnične storitve, storitve kulturnih prireditev in storitve najema prostorov v kulturnem domu. Knjižnica Šmarje pri Jelšah izvaja tudi domoznansko dejavnost, knjižničarsko dejavnost pa opravlja tudi za Občine Podčetrtek, Kozje in Bistrica ob Sotli. Za območje Rogaška Slatina in Rogatec pa je v ustanavljanju samostojni zavod - Knjižnica Rogaška Slatina.

Za dobrodošlico so nas pogostili z okusnimi majhnimi kruhki in sadjem. Ogledali smo si povečano in popolnoma prenovljeno knjižnico, ki nas je navdušila: prostor je svetel kot so svetli in navdušeni njeni delavci, odprt na Aškerčev trg, v naročju svojega kraja, ki ga obdajajo okoliški griči. Mladinski oddelek je še prav posebno prijetno opremljen in nudi mladim obiskovalcem vrsto spodbud in strokovne pomoči (videli smo dober primer predstavitve letošnjega Slovenskega knjižnega kviza); ure pravljic imajo vse do začetka junija!

Potem smo se povzpeli k Cerkvi sv. Roka, ki je s kapelicami Križevega pota vrhunski umetnostni spomenik, biser baročne arhitekture. Osupljiva je razlika med zunanjo podobo in notranjostjo cerkve, ki ima bogat in kakovosten baročni dekor ... osupljivo in hkrati čudovito je tudi to, da nam je cerkev odklenil in predstavil župan gospod Čakš!

Nato smo pri Štormanu malicali kisló štajersko juho z ajdovimi žganci in

sladico ter nadaljevali pot mimo Rogaške Slatine v Rogatec. Kraj je ohranil srednjeveško trško jedro. V njem ima Knjižnica Rogaška Slatina svoj oddelek, ki je odprt dvakrat na teden, vendar si ga nismo ogledali, pač smo si ogledali grad Strmol, ki ga uspešno obnavljajo in prav pred nekaj dnevi so imeli slavnostno otvoritev. Na gradu so nas pričakali kolegica Metka Kodrič, vodja knjižnice Knjižnice Rogaška Slatina, gospod Martin Mikolič, župan Občine Rogatec in gospod Dani Bele, lokalni vodič. Predstavili so nam svoje načrte za obnovo gradu iz 15. stoletja in pokazali že obnovljene prostore: črno kuhinjo, gostinsko dvorano, degustacijsko sobo in razstavni prostor, kjer bo do konca letošnjega septembra na ogled razstava Ujeta prosojnost ob 55. letnici Steklarske šole Rogaška Slatina. V dvorani, ki je namenjena glasbenim in drugim prireditvam, nam je kolegica Metka med drugim občuteno povedala pravljico o Donački gori.

Nato smo obiskali še Muzej na prostem (skansen) - srednještajersko kmetijo subpanonskega tipa, prikaz ljudske stavbene dediščine, kulturnega izročila, domačih obrti. Predstavili so nam različne dejavnosti in programe za mladino in odrasle in nas pogostili z imenitnim domačim narezkom, ocvirkovko in vinom. Kar nismo mogli oditi, čeprav je bil dan razmeroma hladen! (To je bil tisti edini oblačni dan po skorajda poletnih dnevih v letošnjem maju, vendar ves dan ni padla niti kapljica dežja!). Naši gostitelji so bili izjemno topli in pristrčni, še posebno kolegici Gusti in Metki, da smo se neradi poslovili ... Odšli smo dobre volje, polni čudovitih

vtisov o lepih krajih, kulturno-zgodovinskem bogastvu, ki so nam ga predstavili in gostoljubnih ljudeh (da so nas bogato postregli je videti iz vsega naštetega, poleg tega so nam poklonili veliko svojega časa!). Večkrat so nas povabili, naj jih obiščemo s svojimi družinami in najbrž bo marsikdo med nami to res storil!

Vsem, ki so odlično organizirali in izvedli srečanje mladinskih knjižničarjev v Šmarju pri Jelšah in v Rogatcu, iskrena hvala! Bilo je nepozabno! Hvala še posebno Gusti Grobin in Metki Kodrič!

Tilka Jamnik,
Knjižnica Otona Župančiča

SLOVENIJA NA ŠVEDSKEM

Eskilstuna, maj 2003

V sodobnem knjižničarstvu je ena od paradigem povezovanje knjižnic z različnimi kulturnimi ustanovami na lokalnem nivoju. Skupni projekt Knjižnice Otona Župančiča in Galerije ŠKUC na Švedskem je eden prvih korakov iz teorije v prakso.

S knjižnico Eskilstuna Stads-och länsbibliotek KOŽ – Središče za mlade sodeluje že kar nekaj let. Sprva so potekali strokovni stiki med Središčem za mlade in njihovim servisom za mlade UNGINFO, pa med EU-KOTom in Info Point Europe, izmenjavali so se strokovni obiski s predavanji in predstavitevami na obeh straneh. Vodja projektov na švedski strani Sine Macdonald je v Središču za mlade kar nekajkrat pripravila zanimiva srečanja za knjižničarje in mladinske informatorje. Lanskega decembra je skupaj z direktorjem Eskilstuna Konstmuseum Richardom Sangwillom obiskala tudi Galerijo ŠKUC in skupaj smo zastavili

projekt, ki je doživel svečano otvoritev 9. maja – na Dan Evrope.

Projekt je bil predstavljen na dveh lokacijah: v knjižnici in v galeriji. Na razstavi (pripravili so jo kustosi iz Galerije ŠKUC) z naslovom »Far Away« razstavlja 9 slovenskih umetnikov. En razstavni prostor je namenjen tudi stripom. Razstavo »On the Redground« smo pripravili v Središču za mlade in pri Stripburgerju, predstavlja pa se 9 mladih stripovskih mojstrov.

V knjižnici pa je šest slovenskih fotografov (dela so bila izbrana na natečaju v organizaciji ŠKUCa), skozi objektiv razgrnilo svoje poglede na Slovenijo. Predstavitve »Slovenija na Švedskem / Slovenien i Sverige« spremlja informativno gradivo o Sloveniji, knjige slovenskih avtorjev, ki jih hrani knjižnica v Eskilstuni, s pesniškimi zbirkami pa je zastopan veliki romantični švedski pesnik Carl Johan Gustaf Snoilsky, katerega rodbina izvira iz slovenske (okolica Ljubljane) protestantske emigracije.

Galerijo ŠKUC sta zastopali kuratorica razstave Alenka Gregorič, oblikovalka fotografske predstavitve Barbara Predan in trije umetniki: Damijan Kracina, Tanja Lažetić in Dejan Habicht. Zadnja dva sta tudi pripravila zanimivo kreativno delavnico za starejše na temo »Dom«.

9. maja je obe razstavi odprla ga. Darja Bavdaž Kuret, slovenska veleposlanica na Švedskem.

KOŽ- Središče za mlade pa smo zastopali: Žiga Aljaž – stripovski avtor, Matej Kocjan – stripovski avtor in mentor stripovskih aktivnosti v Središču za mlade in Simona Resman. Matej in Žiga sta vodila v Oxelösundu dvodnevno stripovsko delavnico. Oxelösund je manjše industrijsko in pristaniško mesto ob Baltiku, ki razen poletnega turističnega vrveža, ne prinaša mladim kaj prida zabave. Naša delavnica je bila kar dobra popestritev šolskega vsakdanjika. Delavnica je potekala na srednji šoli, udeleženci so bili razdeljeni v tri skupine, na koncu so dijaki z

mentorjema pripravili razstavo svojih stripov v šoli in v knjižnici.

V knjižnici v Eskilstuni pa so knjižničarji širše regije poslušali predstavitev razvoja dela z mladimi v knjižnici skozi stripovske aktivnosti: od klasične knjižnične ponudbe – zbirka stripov – do aktivne udeležbe mladih – izdelava nove brošure Središča za mlade »The Janko & Metka news«.

Ob obisku Stockholma smo obiskali tudi Serieteket (po naše Stripoteka) in poklepetali z Kristino Kolehmainen, ki ta stripovski center tudi vodi.

Mislím, da je bila naša misija na Švedskem uspešna in da smo vsi svoj del posla dobro opravili.

Za naslednje leto skupaj načrtujemo predstavitev Švedske v Ljubljani. Da stvari ne bodo več tako »far away«.

Simona Resman,
Knjižnica Otona Župančiča

PREDSTAVLJAMO VAM

THE ASTRID LINDGREN MEMORIAL AWARD FOR LITERATURE

Nova mednarodna literarna nagrada v spomin na Astrid Lindgren

Švedska vlada je ustanovila novo mednarodno nagrado, ki je posvečena spominu na švedsko mladinsko pisateljico Astrid Lindgren (1907-2002). Nagrada je denarna in znaša 5 milijonov SEK (približno 550 000 USD, približno 540 000 evrov). Namen nagrade je ohranjati spomin na Astrid Lindgren in njeno življenjsko delo ter promovirati literaturo za otroke in mladino kot tudi

pravice otrok na svetovni ravni. Nagrada se bo podeljevala enkrat letno, prvič bo podeljena junija 2003.

Astrid Lindgren, avtorica priljubljenih junakov kot so Pika Nogavička, Emil, brata Levjesrčna in Kljukec s strehe je imela in še ima velik vpliv na literaturo za otroke in mladino na Švedskem in drugod po svetu.

Astrid Lindgren si je zelo prizadevala za pravice otrok in se javno zavzemala zanje. Zato je pomembno, da bo ta nagrada promovirala pravice otrok po vsem svetu v skladu s humanističnim prepričanjem pisateljice.

Spominska nagrada Astrid Lindgren za literaturo bo podeljena pisateljem in ilustratorjem za literarno delo za otroke in mladino, ki je na najvišji umetniški ravni in v skladu s humanističnim duhom Astrid Lindgren. Posamezniki in drugi, ki so dosegli pomembne uspehe pri spodbujanju branja pri otrocih in mladini so tudi lahko nagrajeni. Nagrada se lahko podeli tudi za pripovedovanje zgodb (story-telling). Nagrada se lahko podeli enemu ali več dobitnikom, ne podeljuje pa se posthumno.

Švedski državni svet za kulturo, ki je odgovoren za nagrado je ustanovil poseben oddelek, ki skrbi za nemoteno delo žirije, za administracijo in informacije v zvezi z nagrado.

Nagrajence izbere žirija med predlaganimi kandidati. Žirijo sestavlja 12 članov, izbranih iz vrst švedskih strokovnjakov na področju mladinske literature, pisateljev, ilustratorjev, knjižničarjev in literarnih kritikov. Eden od članov žirije zastopa družino Astrid Lindgren. Vsako leto meseca marca bo žirija proglasila nagrajenca v mestu Vimmerby, domačem kraju Astrid Lindgren, ki leži v okrožju Småland v južni Švedski. Nagrada bo svečano podeljena meseca junija v Stockholmu.

Nagrajenca THE ASTRID LINDGREN MEMORIAL AWARD FOR LITERATURE 2003 sta

CHRISTINE NÖSTLINGER (Avstrija) in **MAURICE SENDAK** (ZDA).

Nagrajenca bosta prejela nagrado 4. junija 2003 v muzeju na prostem Skansen v Stockholmu.

V obrazložitvi je med drugim za Christine Nöstlinger rečeno, da je »... prava nevezgajteljica kalibra Astrid Lindgren. Njeni pisateljski vsestranskosti in skrajni angažiranosti daje pečat nespoštljivi humor, ostroumna resnost in tiha toplina, in vedno je brezpogojno na strani otrok in obstrancev.« Za Mauricea Sendaka pa, da je »... najvidnejši ustvarjalec v sodobnem slikaništvu. Kot nihče drug je razvil edinstvene pripovedne možnosti slikanice – v veselje vedno novih ustvarjalcev slikanic. Je eden najpogumnejših raziskovalcev najskrivnejših kotičkov otroštva – v veselje vedno novih bralcev.«

Nagrajenca sta doslej že prejela pomembne nagrade, Christine Nöstlinger je med drugim prejela nagrado Friedrich Bödecker Preis 1972, nemško nagrado za mladinsko književnost, Deutscher Jugendliteraturpreis 1973 in Andersenovo nagrado 1984, Maurice Sendak je med drugim dvakrat prejel Caldecott Medal 1964 in 1974 ter Andersenovo nagrado 1970.

K sodelovanju pri nagradi 2004 so vabljeni ustanove in organizacije po svetu, da predlagajo kandidate za nagrado. Predlagatelje izbere žirija. Žirija ima tudi pravico predlagati kandidate. **Predlagatelja za nagrado 2004 sta tudi Slovenska sekcija IBBY in Društvo slovenskih pisateljev.**

Tanja Pogačar,
Knjižnica Otona Župančiča,
Enota Pionirska knjižnica

11. RAZSTAVA TUJIH OTROŠKIH KNJIG IN CEDEROMOV *BOLOGNA PO BOLOGNI*

S prodajno razstavo Bologna po Bologni smo poskušali informirati o letošnjem sejmu otroških knjig v Bologni in hkrati slovenskemu prostoru ponuditi dober izbor bralnih spodbud.

V času od 2. do 5. aprila je bil v Bologni - že 40. sejem otroških knjig - največja prireditev otroških knjig in novih medijev na svetu, na katero pa je letos vidno padla senca svetovne recesije in vojnih atentatorskih dogodkov. Na sejmu je razstavljalo blizu 1.100 založb, med njimi le dve slovenski: Mladinska knjiga in Prešernova družba.

Pomembna sprememba na letošnjem sejmu je bila to, da je bila v osrednjem prostoru predstavitev šolskih in izobraževalnih založnikov vseh medijev (Global Learning Initiative -GLI). Videti je, da iz informacijske dobe prehajamo v dobo znanja; osrednje in temeljno je namreč učenje. Poleg knjig je vse več drugih (neknjižnih) nosilcev sporočil, ki nudijo užitek in prinašajo znanja z različnih področij.

Druga sprememba pa je bila to, da so nagrado Bologna Ragazzi Award na letošnjem sejmu podelili le eni leposlovni in eni poučni knjigi (za razliko od prejšnjih let, ko so v vsaki skupini podelili po tri nagrade knjigam za različne starosti otrok). Poleg tega je bila podeljena nagrada Novi horizonti. Nagrado za leposlovje je prejela knjiga Raymond Queneau, *Exercice de Style*. Galliamrd Jeunesse (Francija). Nagrado za poučno knjigo je prejela knjiga Diminique Gaussen, *Jean Moulin et ceux qui ont dit "non"*. Mango Jeunesse. (Francija). Nagrado Novi Horizonti podeljujejo založniškim dosežkom Srednjega vzhoda, Latinske Amerike, Azije in Afrike. Letos je pripadla knjigi

Hossein Moalem, *The Anecdotes*. Ilustr. Barbara Kaef. The Institute for the Intellectual Development of Children. (Iran). Že prvi pogled pokaže, da prvonagrajene knjige niso namenjene prvenstveno otrokom določene starosti, ampak bralcem vseh starosti. Gradivo je manj strogo namenjeno določenim starostnim skupinam; bralci si ga izbirajo glede na svoje potrebe, interese in percepcijske zmožnosti.

Sejem je bil sicer živ in zanimiv, toda skromnejši in zagotovo manj bleščeč kot prejšnja leta. Predvsem pa ni bilo opaziti nobenih izstopajočih novosti. Globalizacija pogosto duši izvirnost nacionalnih ustvarjalnih in založniških možnosti. Po eni strani izstopa pravljичnost in ilustracija v "dobrih starih" slikanicah, na drugi pa prizadevanja po učenje z novimi mediji v različnih kombinacijah in z novimi iniciativami. Ob vsem pa samo še opozorilo, da je dostopnost omogoča branje.

Bologna po Bologni - letos že 11. razstava tujih otroških knjig in cederomov - je bila od 27. do 31. maja. Kot vsa leta smo jo pripravili in izvedli: Mladinska knjiga Trgovina - otroški oddelek Knjigarne Konzorcij, Knjižnica Otona Župančiča - enota Pionirska knjižnica in Založba Mladinska knjiga.

Na otvoritvi razstave sta spregovorila mladinska pisateljica Desa Muck in glavni direktor založbe Mladinska knjiga Milan Matos. Potem smo imeli vsako dopoldne strokovna vodstva po razstavi: Jure Hudeček iz Knjigarne Konzorcij je predstavljal cederome, jaz pa knjige. Najina vodstva je obiskalo okrog 100 ljudi. Vsako jutro sem iemla pravljичne ure, ki se jih je udeležilo 270 otrok iz ljubljanskih vrtcev. Mediji so zadovoljivo poročali o razstavi, tudi posamezni obiskovalci so prihajali, medtem ko o nakupih razstavljenega gradiva (v tem za knjižnice »sušnem« obdobju) še nimamo podatkov.

Na letošnji Bologni po Bologni je bilo 360 tujih otroških knjig in 60

cederomov. Upoštevati pa moramo znanje tujih jezikov naših bralcev, zato je bilo gradivo v glavnem v angleščini in nato v nemščini, nadalje v francoščini, španščini in italijanščini. Med knjigami je bilo največ slikanic, precej igralnih knjig za najmlajše, nekaj knjig za najstniške bralce in nekaj poučnih knjig.

Kaj vse najdemo v knjigah oz. kaj je bilo sporočilo naše letošnje Bologne po Bologni? Knjige pomagajo otrokom rasti, spoznavati samega sebe in druge ljudi, življenje, ta svet in vse veselje. Otroške knjige pomagajo odraslim sprejemati, razumeti in vzgajati otroke. Obojim nudijo užitek in so jim v pomoč. V otroških knjigah je najti obravnavane vse teme in probleme. Opaziti pa je, da so v mladinskih knjigah tabu teme obravnavane manj neposredno in grobo, kot se je to dogajalo nekaj let nazaj, ko so bile le-te pravi „boom“.

Knjige nudijo bralcu vse (prav vse, razen recepta za večno življenje, čeprav knjižnica ohranja znanje in izročilo vsega človeštva), namreč neštete informacije, da svoje in življenje drugih sprejema z razumevanjem in ljubeznijo, sebi v korist in ne drugim v škodo. Knjige omogočajo prehajanje v Fantazijo, nas vedno znova silijo k soočenju z bistvenimi bivanjskimi vprašanji in nam dajejo radost do življenja. So pa še druge reči, druge umetnosti, ki imajo podobno vlogo in nalogo, npr. slikarstvo, glasba, ples itd. ... in tudi k tem nas vodijo knjige!

Za vse tiste, ki razstave niste obiskali: Knjigarna Konzorcij je pripravila tudi katalog razstavljenih knjig, ki jih potem prodaja vse leto. Knjigarna Konzorcij na Slovenski 29 v Ljubljani vam z informacijami in naročili pomaga, da lahko dobite katero koli knjigo iz svetovne produkcije. Pa še to: rezervirajte si zadnji teden v maju v prihodnjem letu; tedaj bo namreč naša naslednja Bologna po Bologni!

Tilka Jamnik,
Knjižnica Otona Župančiča

MEDNARODNA SREČANJA

HRVAŠKE SPLOŠNE KNJIŽNICE V LUČI IFLA SMERNIC

Hrvaško knjižničarsko društvo je organiziralo 2. - 3. junija 2003 skupaj z Nacionalno in univerzitetno knjižnico in Mestno knjižnico Marka Maruliča v Splitu prvo posvetovanje splošnih knjižnic pod pokroviteljstvom ministrstva za kulturo in mestne uprave Splita. Izid prvih, v hrvaški jezik prevedenih, Iflinih standardov za splošne knjižnice je bil primerna priložnost za pregled stanja in iskanje skupnih smernic, spodbud za prihodnji razvoj knjižnic. Kar smo imeli trije udeleženci posvetovanja iz Slovenije priložnost spoznati, priča o živahnem gibanju na področju razvijanja splošnih knjižnic, tako na področju delovnih pogojev (predvsem prostor) kot na področju razvijanja storitev (knjižnice in turizem, knjižnice in mednarodno leto invalidov). To smo spoznali z ogledom knjižnic (Split, Trogir in na poti tja ter domov: Korenica, Šibenik, Zadar), v pogovorih s knjižničarji, z ogledom 14. posterjev, ki bodo zelo nazorno in oblikovno dovršeno naprej informirali še obiskovalce knjižnic o posebnih storitvah njihove knjižnice, in s 16. referati.

Knjižnična dejavnost sledi smernicam mednarodnega manifesta in standardov, ki jih hrvaški knjižničarji poleg drugih mednarodnih izjav, usmeritev, standardov in strokovnih priporočil vestno navajajo in upoštevajo, a predvsem do tiste meje, ko jih lahko koristno izrabijo za izboljšanje lastnega položaja. Za to pa je po njihovem mnenju najbolje sprejemljive mednarodne pobude vgraditi v lastne standarde in priporočila ter poleg tujih citirati in upoštevati tudi domače avtorje

in dobro prakso. Tako so upravičeno ponosni na standarde za potujoče knjižnice, na delo Sekcije za splošne knjižnice in njene komisije: za domoznanske zbirke, za mladinske knjižnice, delo delovnih skupin za knjižnične storitve za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami in za razvoj branja (kjer se še posebno ustvarjalno lotevajo disleksije in bralnih težav), ki so predstavile izvirne akcije, s katerimi sledijo usmeritvam Ifle in Unesco-a po enaki dostopnosti informacij in knjižničnega gradiva za vse.

Močno si prizadevajo, da bi jih skupnost prepoznala za nepogrešljivi dejavnik razvoja, med drugim tudi na področju turizma, kjer se s konkretnimi akcijami in načrtnim delom vključujejo v predstavljanje okolja (ponekod v manjših krajih celo presegajo strokovne obveznosti in opravljajo tudi del nalog turističnih agencij, društev) in razvoj knjižničnih storitev za turiste, kakršne je razvila npr. Dijana Sobolović-Krajina s sodelavci v Koprivnici in knjižnica na Hvaru. Znajo pa se vključiti tudi v mednarodne projekte, kjer predstavljajo lastno ustvarjalnost, npr. hrvaške mladinske knjige v mednarodni mladinski elektronski knjižnici, ki jo je predstavila Jadranka Slobodanac.

Imajo podobno kot pri nas zelo različno razvite knjižnice in se zato zavzemajo za oblikovanje strategije razvoja, za povečanje sredstev iz proračuna in za opredelitev prioritet ter poudarjajo potrebo po tesnejšem medsebojnem sodelovanju. Čeprav smo ravno na tem posvetovanju doživeli njegove zgledne primere, smo med drugim slišali tudi predlog, da naj bi območne knjižnice (so)financirale udeležbo na posvetu knjižničarju iz manjše knjižnice, ki se redko udeležijo posvetovanj.

Primer Portugalske, ki je v dveh desetletjih oblikovala sodobno mrežo splošnih knjižnic, jih navdušuje, hkrati pa se zavedajo, da na tak centraliziran

način ne bodo mogli razvijati svojih knjižnic, jim bo pa služil za argumentirano nastopanje, za navajanje primera, kaj lahko država stori in kaj vse še morajo storiti knjižničarji, da bodo povečali članstvo, obisk sodobnih knjižnic v okolju, kjer prebivalstvo ni bilo navajeno nanje.

Ploskali so tudi Philipu Gillu, vodji projekta posodobitve Iflinih standardov, prepričani, da zmorejo ob njihovi pomoči doseči hitrejše posodabljanje zakonodaje, knjižnic, še zlasti na področju dela za skupine s posebnimi potrebami in gradnje knjižnic, kjer jih ni ali imajo preslabe pogoje.

Posegi v prostor niso le sanje, ampak profesionalnost, ki se uresničuje. Kako, nam je povedala Marija Šegota iz Reke, kjer nastaja s študijsko zgledno metodo dela kakovosten profesionalen knjižnični program za gradnjo knjižnice. Zgleden primer strokovnega dela in sodelovanja, ki se bo uresničil kaj kmalu po odprtju knjižnice v Puli. Tudi zaradi prostora ni bila izbira kraja posvetovanja naključje. Z organizacijo posvetovanja so želeli podpreti knjižničarje Splita pri njihovi akciji za ureditev prostorskih razmer knjižnice. Prepričani smo, da jim bo uspelo; videli smo namreč stadion v Splitu (kjer skrbijo za telo slej ko prej poskrbijo tudi za dušo!), videli smo Šibenik in Zadar! Res je, kot pravi Ivan Pehar: Knjižnica polepša mesto in ponudba ustvarja porabo. Bravo!

Silva Novljan,
NUK

OBISK NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE V ZAGREBU

Knjige so vedno povezovale ljudi ter brisale meje med posamezniki, narodi in državami. Danes, v informacijski dobi, je poslanstvo knjižnic in knjižničarjev neprecenljivega pomena za okolja v katerih delujejo. Izhajajoč iz teh premis,

Društvo bibliotekarjev Primorske vsako leto organizira strokovno ekskurzijo za svoje člane z ogledom katerega od množice evropskih knjižnih sejmov ali knjižnic, ki s svojo vlogo, arhitekturo ali organizacijo vzbujajo zanimanje v knjižničarskih krogih.

Po lanskem obisku knjižnega sejma v Parizu in ogledu Kulturnega centra Georges Pompidou, smo se letos v organizaciji gospe Anice Božič, direktorice Mestne knjižnice in čitalnice Idrija, podali k južnim sosedom - v Nacionalno in vseučiliščno knjižnico v Zagebu.

Pot nas je vodila preko Novega mesta, kjer smo si ogledali Knjižnico Mirana Jarca in njen sodobno urejen prizidek, ki obiskovalca z ulice popelje naravnost k policam in ga s svojo prosojno toplino potegne v druženje s knjigo. Skozi prostore knjižnice nas je vodila direktorica gospa Andreja Pleničar ter nam prijazno razložila pomen in vlogo osrednje dolenske knjižnice. Osebnost me je prizadela stiska mladinskega oddelka njihove knjižnice, ki je še vedno v starih prostorih in samo z veliko zavzetostjo knjižničark lahko nudi kvalitetne usluge mladim bralcem. Po besedah direktorice knjižnice se bo stanje kmalu spremenilo, ker bodo v kratkem obnovili tudi te prostore.

Osrednja postaja na naši poti je bil Zagreb in Nacionalna in vseučiliščna knjižnica. Njeni začetki segajo v 1662. leto ko so jezuiti v Zagrebu ustanovili Teološko fakulteto.

Danes je to sodobna stavba, ki premore dva milijona petsto tisoč enot knjižničnega gradiva z dnevno frekvenco tisoč osemsto obiskovalcev. Arhitektonsko je zastavljena kot povezovalni člen med starim in novim Zagrebom, kar je izvedeno z velikimi steklenimi površinami, ki omogočajo hkratni vizualni stik obiskovalca z obema deloma mesta. Med ogledom knjižnice so nam povedali, da je med najsodobneje urejenimi in opremljenimi v tem delu Evrope. Za nas je zanimivo, da ima poleg drugih zbirk posebej urejeno

Sloveniko. V sodobno urejenih prostorih za študij je instaliranih veliko namiznih računalnikov. Knjižnica pa ima tudi trideset prenosnih računalnikov, ki si jih uporabniki lahko izposodijo, se priključijo na lokalno omrežje in nemoteno delajo v vseh oddelkih. Uporabniki lahko prinesejo svoje prenosnike in delajo na enak način.

Ne vem, če se današnji uporabniki knjižnice zavedajo njenih ogromnih potencialov, jaz sem jim bila kar malo nevoščljiva.

Na poti domov smo si ogledali še Mestno knjižnico Ivan Goran Kovačič v Karlovcu, ki dobro sodeluje s slovenskimi knjižnicami, še posebej s Knjižnico Mirana Jarca v Novem mestu in ima pet tisoč enot knjižničnega gradiva v slovenščini. Tudi ta knjižnica je zgrajena po sodobnih načelih, toda trenutno deluje v skladiščnih prostorih, ki so bili najprej dokončani. Zelo gostoljubno so nas popeljali skozi vse oddelke, posebna pozornost pa je veljala mladinskem oddelku in študijski čitalnici. V mladinskem oddelku knjižničarke in zunanji sodelavci vsako soboto izvajajo razne delavnice, kjer mladi bralci lahko ustvarjajo v različnih materialih in svoje izdelke tudi razstavljajo. Posebej urejena soba za ure pravljic nas je prepričala, koliko ljubezni, truda in pozornosti knjižničarke posvečajo vzgoji mladih bralcev. V študijski čitalnici imajo stare in dragocene knjige razstavljene v steklenih omarah, v domoznanski sobi, pa je zbrano ogromno gradiva o Karlovcu in okolici. Kot zadnje so nam razkazali še glasbeno sobo, v kateri so nam predstavili svojo domačo internetno stran.

Za zaključek lahko rečem, da so nam organizatorji ekskurzije pripravili obilico prijetnih presenečenj. Vtisi in izkušnje, ki smo jih odnesli s sabo domov pa bodo pripomogle k strokovni in osebni rasti vsakega od nas.

Nada Bunjevac,
Mestna knjižnica in čitalnica
Idrija

VREDNOTENJE DOKUMENTOV

Društvo bibliotekarjev Italije, Sekcija za Furlanijo Julijsko krajino, v katerem sta tudi dva člana iz koprške knjižnice, je 8. maja 2003 v knjižnici »B. Marin« v Gradežu organiziralo zelo zanimiv seminar o vrednotenju dokumentov, ki smo se ga udeležile tri bibliotekarke iz koprške knjižnice.

Seminar sta vodili bibliotekarki **Patrizia Lucchini in Rossana Morriello**, ki sta prevedli in priredili za italijanske razmere delo angleškega bibliotekarja **Kennetha Whittakerja** »**Systematic evaluation: methods and sources for assessing books**«, ki je izšlo pri Bingleyju v Londonu leta 1982.

Avtor je delo napisal za študente bibliotekarstva, je pa knjiga pomembna tudi za bibliotekarje in vse, ki se ukvarjajo z vrednotenjem knjig. Vsebuje osnovne informacije, ki so potrebne za razumevanje predlaganih metod vrednotnje, govori o metodah vrednotenja, o informacijskih virih, ki so v pomoč pri vrednotenju... Avtor predlaga metodologijo vrednotenja knjižničnega gradiva, ki je koristna v vseh knjižničnih aktivnostih, od izbora gradiva, do svetovanja, razstavljanja, revizije in odpisa, da bi se bibliotekarji počutili samozavestnejše pred vedno večjim številom informacij, ki jih obdajajo.

Z vrednotenjem knjig se ukvarjamo iz različnih razlogov, z njim se ukvarja več ljudi kot mislimo. Vrednotenje ima v življenju knjige pomembno vlogo. Poteka v številnih fazah in vpliva na njen uspeh in sloves. Avtorji, založniki, knjigarnarji in drugi, ki se ukvarjajo s knjigami, velikokrat nestrpno čakajo kako bo knjiga sprejeta. Čeprav se zgodi, da se mnenja o knjigi ujemajo, si velikokrat tudi nasprotujejo, tudi takrat, ko so bili uporabljeni enaki kriteriji za njeno oceno.

Na knjigo lahko gledamo z različnih vidikov, z vidika knjigarnarja, splošnega bralca (odraslega ali otroka), zbiratelja, literarnega kritika ... Bibliotekar ima še poseben pristop, ker ne vrednoti in izbira knjig zase ampak za druge in mora pri izboru knjig upoštevati vidike, ki se velikokrat bijejo med sabo, na primer želi kupiti knjige, ki bodo zanimive za bralce in hkrati cenovno dostopne.

Italijanska izdaja dela »**Metodi e fonti per la valutazione sistematica dei documenti**« je izšla z v letu 2002. Ker je italijanski prevod izšel dvajset let po izidu originala, je zahteval nekaj posodobitev in je prilagojen razmeram v italijanskem bibliotekarstvu in založništvu, zato so nekatera poglavja na novo napisana (poglavje o informacijskih virih za bibliotekarje in o neknjižnem gradivu).

Avtorici italijanske izdaje menita, da je delo angleškega bibliotekarja, kljub temu da je izšlo pred 20 leti in so se medtem zgodile velike spremembe na področju založništva in informatike, ohranilo vrednost, posebno poglavja, ki obravnavajo metode in koncepte vrednotenja dokumentov.

Knjiga je eden od bibliotekarskih priročnikov, ki so dragocena pomoč za usmerjanje bibliotekarjev pri njihovem delu in za poglobljanje omenjene tematike. Zanimiva bi bila tudi v slovenskem jeziku.

Ljuba Vrabc,
Osrednja knjižnica Srečka Vilharja,
Koper

DEŽURNI KNJIŽNIČAR

POČITNIŠKI PROGRAM KNJIŽNICE A. T. LINHARTA RADOVLJICA

Prireditve: junij - september

- 1. 6.–30. 6. "PRVOŠOLEC IZDELKE NA OGLED POSTAVI"**
Razstava likovnih izdelkov prvošolcev podružnične osnovne šole v Begunjah pod mentorstvom učiteljice Doris LAPANJA.
- 1. 7.–31. 7. "REPLIKA SITULE IZ VAČ"**
V radovljiški knjižnici bo na ogled replika znamenite vaške situle, ki jo je brez strojne pomoči, z dletom in kladivom, ustvaril mojster Branko LACKO iz Radovljice.
- 1. 8.–31. 8. "RAZSTAVA FOTOGRAFIJ"**
Razstavljene fotografije so posneli udeleženci ŠTUDIJSKEGA KROŽKA "UJETI TRENUTEK S FOTOAPARATOM", ki je potekal v DRUŠTVU ZA ZDRAV OSEBNOSTNI RAZVOJ RADOVLJICA.
- 8. 9.–30. 9. "MEDNARODNI DAN PISMENOSTI (8. SEPTEMBER)"**
Ob mednarodnem dnevu pismenosti Vas vabimo, da posežete po razstavljenih knjigah, ki govore o pomenu pismenosti za posameznika in družbo.

POČITNIŠKI PROGRAM KNJIŽNICE BLAŽA KUMERDEJA BLED

Prireditve: junij - september

- 1. 6.–30. 6. "REPLIKA SITULE IZ VAČ"**
V blejski knjižnici bo na ogled replika znamenite vaške situle, ki jo je brez strojne pomoči, z dletom in kladivom, ustvaril mojster Branko LACKO iz Radovljice.
- 1. 7.–31. 7. "RAZSTAVA FOTOGRAFIJ"**
Razstavljene fotografije so posneli udeleženci ŠTUDIJSKEGA KROŽKA "UJETI TRENUTEK S FOTOAPARATOM", ki je potekal v DRUŠTVU ZA ZDRAV OSEBNOSTNI RAZVOJ RADOVLJICA.
- 1. 8.–31. 8. "KREDA IN ČOPIČ, RISBA IN SLIKA"**
Svoje risbe in slike bo razstavljal Metka LEBAN, članica likovnega kluba DOLIK Jesenice in likovne

sekcije Društva prijateljev Triglava.

- 8. 9.–30. 9. "MEDNARODNI DAN PISMENOSTI (8. SEPTEMBER)"**
Ob mednarodnem dnevu pismenosti Vas vabimo, da posežete po razstavljenih knjigah, ki govore o pomenu pismenosti za posameznika in družbo.

POČITNIŠKI PROGRAM KNJIŽNICE BOHINJSKA BISTRICA

Prireditve: junij–september 2003

- 1. 6.–30. 6. "RAZSTAVA FOTOGRAFIJ"**
Razstavljene fotografije so posneli udeleženci ŠTUDIJSKEGA KROŽKA "UJETI TRENUTEK S FOTOAPARATOM", ki je potekal v DRUŠTVU ZA ZDRAV OSEBNOSTNI RAZVOJ RADOVLJICA.
- 1. 7.–31. 7. "VSAK DAN MORAŠ NEKAJ HOTETI, ŽELETI, POČETI"**
Razstava likovnih izdelkov učencev 2. razreda podružnične osnovne šole v Srednji vasi pod mentorstvom Mojce ROZMAN.
- 1. 8.–31. 8. "REPLIKA SITULE IZ VAČ"**
V bohinjski knjižnici bo na ogled replika znamenite vaške situle, ki jo je brez strojne pomoči, z dletom in kladivom, ustvaril mojster Branko LACKO iz Radovljice.
- 8. 9.–30. 9. "MEDNARODNI DAN PISMENOSTI (8. SEPTEMBER)"**
Ob mednarodnem dnevu pismenosti Vas vabimo, da posežete po razstavljenih knjigah, ki govore o pomenu pismenosti za posameznika in družbo.

OBVESTILO

INFO TOČKE EURplace 26

Info točke EURplace 26 (yourplace 26) so del mednarodnega projekta, v katerem v začetni fazi sodeluje 5 evropskih mest: Cardiff, Edinburgh, Graz, Zaragoza in Ljubljana.

V Ljubljani kot info točki sodelujeta kar dve enoti Knjižnice Otona Župančiča: enota Mestna knjižnica – Središče za mlade in enota Kolodvor.

Info točke EURplace 26 imetnikom kartice EURO < 26 omogočajo:

- 15 minut brezplačnega dostopa do interneta
- turistične informacije o domačem kraju
- EURO < 26 informacije

In kaj je EURO < 26 kartica?

- Slovenska mladinska kartica EURO < 26 je članica evropske mreže pod okriljem EYCA (

- European Youth Card Association)
- V Sloveniji celoten program kartice EURO < 26 od leta 1999 izvaja in vodi MOVIT, Zavod za razvoj mobilnosti mladih
 - V evropskem merilu program EURO < 26 podpira Svet Evrope in Evropska komisija
 - Program EURO < 26 je na voljo vsem mladim med 15. in 26. letom
 - V Sloveniji EURO < 26 aktivno uporablja 11.000 mladih
 - Imetnikom kartice EURO < 26 je na voljo 100.000 popustov in ugodnosti v evropskih državah in več kot 600 trenutno v Sloveniji
 - Mladim so na voljo popusti iz širokega kroga področij: prevoz in potovanja, namestitve in gostinstvo, kultura in zabava, šport in rekreacija, trgovina, storitve in informacije, izobraževanje

Za še več informacij:

www.euro26.si

www.euro26.org

Še povabilo: posredujte mladim uporabnikom v svojih knjižnicah navedene informacije, da se bodo lažje, varneje in ceneje potepali po svetu.

Simona Resman,
Knjižnica Otona Župančiča

PRILOGA

V prilogi objavljamo *Navodilo za izločanje in odpis knjižničnega gradiva*. Navodilo je v veljavi od 7. maja 2003.

11-spl-58/03-BA-lh
07.05.2003

Na podlagi 12. člena Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/2002) in mnenja Sveta Narodne in univerzitetne knjižnice je ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice sprejel

NAVODILO ZA IZLOČANJE IN ODPIS KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Splošne določbe

1. člen

To navodilo določa v skladu z 12. členom Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/2001) kriterije in postopke za izločanje in odpis knjižničnega gradiva (v nadaljevanju: gradivo) v vseh vrstah knjižnic.

2. člen

Izloženo gradivo je tisto gradivo, ki je začasno umaknjeno iz redne uporabe.

3. člen

Odpisano gradivo je tisto gradivo, ki je trajno odstranjeno iz knjižnične zbirke.

Kriteriji za izločanje in odpis gradiva

4. člen

Kriteriji za izločanje in odpis gradiva so odvisni od vrste knjižnic. Praviloma se izloča in odpisuje gradivo, ki je glede na namen knjižnice vsebinsko ali fizično neustrezno, predvsem pa:

- poškodovano in umazano gradivo ter drugo gradivo v slabem stanju,
- odvečne izvode gradiva,
- nepopolno gradivo;
- gradivo, ki je dostopno tudi v drugih knjižnicah;
- zastarelo gradivo;
- starejše izdaje gradiva, ki jih lahko nadomestimo z novejšimi;
- pogrešano gradivo in podobno.

Metode, ki jih knjižnice uporabljajo pri izločanju in odpisu gradiva

5. člen

Gradivo se izloča in odpisuje redno, najmanj enkrat letno, v skladu s strokovnimi priporočili, ki jih izda Narodna in univerzitetna knjižnica (v nadaljevanju NUK) .

Postopki pri izločanju in odpisu gradiva

6. člen

O izločanju in odpisu gradiva v knjižnicah, ki so samostojne pravne osebe, odloča posebna komisija, sestavljena iz strokovnih knjižničnih delavcev. V knjižnicah, ki niso samostojne pravne osebe, je taka komisija sestavljena iz strokovnih knjižničnih delavcev in strokovnih delavcev organizacije, katere del je knjižnica.

7. člen

Komisija mora pisno navesti kriterije in razloge za izločanje in odpis gradiva, če le-ti niso določeni v drugem aktu knjižnice.

8. člen

Pri izločenem gradivu se spremembo lokacije zabeleži v knjižničnih evidencah. Knjižnica izdela seznam izločenega gradiva, ki praviloma vsebuje naslednje podatke: avtor, naslov, izdaja, kraj, založba, leto izdaje, knjižna zbirka, razlog oziroma kriterij za izločitev in datum izločitve.

9. člen

Odpisano gradivo se označi z žigom »odpisano« čez lastniški žig in datumom odpisa. V inventarni knjigi in na ustreznem mestu računalniškega kataložnega zapisa se odpisano gradivo označi z opombo »odpisano« in datumom odpisa. Kataložne listke odpisanega gradiva mora knjižnica izločiti iz javnih listkovnih katalogov.

Izgubljeno gradivo odpiše knjižnica le v knjižničnih evidencah.

10. člen

Knjižnica izdela seznam odpisanega gradiva, ki mora vsebovati iste podatke, kot so navedeni v 8. členu tega navodila. Če so bibliografski podatki o odpisanem gradivu vključeni v vzajemni katalog, mora knjižnica na seznamu navesti še identifikacijsko številko bibliografskega zapisa. Gradivo, ki je po zakonu ali z razglasitvijo opredeljeno kot kulturni spomenik, mora biti v seznamu odpisanega gradiva posebej označeno.

Letni popis odpisanega gradiva se opravi po stanju 31. decembra tekočega leta.

Vrednost odpisanega gradiva se določi po računovodskih predpisih.

11. člen

Pogrešano gradivo se odpiše ob letnem inventurnem popisu s smiselnim upoštevanjem navodil iz 9. in 10. člena.

Ravnanje z odpisanim gradivom

12. člen

Knjižnice morajo odpisano gradivo ponuditi drugim knjižnicam in sicer po vrstnem redu, določenem v 13. in 14. členu.

13. člen

Knjižnica posreduje NUK abecedne sezname odpisanega gradiva.

Tega odpisanega gradiva knjižnica ne sme ponuditi drugim knjižnicam, dokler NUK ne izbere gradiva, ki ga potrebuje. NUK mora obvestiti knjižnico o izboru gradiva v štirinajstih dneh po prejemu seznama.

NUK prevzame izbrano gradivo na lastne stroške.

14. člen

Knjižnice morajo odpisano gradivo, razen gradiva iz 13. člena, ki ga je izbrala NUK, ponuditi knjižnicam po naslednjem vrstnem redu:

Splošne knjižnice ponudijo odpisano gradivo svoji osrednji območni knjižnici.

Visokošolske knjižnice ponudijo odpisano gradivo svoji univerzitetni knjižnici in nato drugim visokošolskim in specialnim knjižnicam.

Šolske knjižnice ponudijo gradivo drugim šolskim knjižnicam v svoji oziroma v sosednjih občinah, domoznansko gradivo pa nato še svoji osrednji območni knjižnici.

Specialne knjižnice ponudijo gradivo univerzitetnim in nato drugim specialnim knjižnicam.

Knjižnica lahko nato preostalo gradivo ponudi katerikoli drugi zainteresirani knjižnici.

15. člen

Odpisano gradivo, ki je knjižnicam ostalo po izpolnitvi zahtev iz 13. in 14. člena, lahko knjižnice podarijo drugim javnim zavodom, humanitarnim in podobnim organizacijam, uporabnikom ali širši javnosti, prodajo na javni dražbi ali oddajo v reciklažo. Izkupiček od prodaje odpisanega gradiva morajo knjižnice nameniti za dopolnjevanje knjižničnih zbirk.

16. člen

Če knjižnica spremeni status ali namen in del njenega gradiva ne ustreza več njeni funkciji, se le-to izloči in odpiše v enkratnem postopku, skladno z določili tega pravilnika.

17. člen

To navodilo začne veljati dne 07.05.2003.

mag. Lenart Šetinc,
ravnatelj